

Framväxten av obestämd artikel i svenska

Definitihet, specificitet och polaritet

Johan Brandtler & Lars-Olof Delsing

1 Inledning

Den obestämda artikeln *en/ett* i svenska har ett antal olika funktioner. I dess kanske mest prototypiska användning är den ett medel för att introducera nominalfraser som antas vara nya eller okända för mottagaren, som i (1a) nedan. Men den kan även markera referentiell obestämdhet från talarens perspektiv, som i (1b), eller användas som en markör för svagt referentiella nominalfraser, som i (1c); se vidare Telemann et. al. (1999:2:406ff),

- (1a) Jag köpte *en* cykel igår
- (1b) Jag vill köpa *en* cykel
- (1c) Han är *en* god vän

Obestämd artikel är relaterad till både den syntaktiska kategorin definitihet och den semantiska kategorin specificitet. I den här artikeln ska vi diskutera utvecklingen av obestämd artikel i fornsvenska utifrån distinktionen mellan specifik och icke-specifik referens. Med specifik referens menas här att talaren förutsätter existensen av den/det som uttrycket re-

fererar till (jfr. Teleman et. al. 1999 1:224)¹. Vanligtvis (men inte nödvändigtvis) kan även lyssnaren identifiera referenten.

Obestämd artikel är vad vi kan kalla en *default*-kategori, dvs. den används då andra determinerare saknas. Den förekommer tillsammans med räkningsbara (individuativa) singulara substantiv, men inte med dividuala² eller plurala substantiv. Artikeln utelämnas i predikativa nominalfraser om frasen är kategoriserande, men inte om den är beskrivande. Se närmare Delsing (1993, kap. 2).

Villkor	Artikel	Exempel
Pronominell determinerare finns:	<i>nej</i>	hon köpte <i>någon</i> <i>bill/all</i> mjölk
Pronominell determinerare saknas:		
Nominalet är dividualt/pluralt	<i>nej</i>	hon köpte <i>guld/mat/morötter</i>
Nominalet är (individuativt) singular		
Nominalet är predikat		
Nominalet är kategoriserande	<i>nej</i>	hon är <i>student</i>
Nominalet är beskrivande	<i>ja</i>	hon är en duktig student/en idiot
Nominalet är argument	<i>ja</i>	hon köpte en bil

Även inom den sista kategorin (argumentella individuativa singulara nominal) finns ett flertal undantag, som i exempel av typen *Hon har skaffat hund, Om ordet slutar på vokal*. I denna artikel går vi inte in i detalj på sådana typer.

Ur ett språkhistoriskt perspektiv är det tämligen enkelt att belägga att den obestämda artikeln i de nordiska språken härrör från räkneordet. Enligt Heine (1997) är denna tendens mycket vanlig i världens språk, och han föreslår en generell modell för den obestämda artikelns diakroniska utveckling i fem stadier.

¹ Detta antagande är inte okontroversiellt. Ioup (1977:235) skriver: "The ambiguities concerning specificity appear to be independent of ontological existence entailments".

² Som påpekas i Teleman et.al. 1999, 2: 20, får dividuala substantiv med obestämd artikel dividual läsning: *ett gott vin, en kaffe*.

Heine (1997:72–73):

- Steg I: Räkneord
- Steg II: Presentationsmarkör
- Steg III: Markör för specifik referens
- Steg IV: Markör för icke-specifik referens
- Steg V: Generaliserad artikel

I stort verkar utvecklingen av den obestämda artikeln i svenska följt detta mönster. Nusvenskan har nått steg IV.³ Syftet med denna artikel är att utifrån begreppet specificitet ge en kortfattad beskrivning av den språk-historiska utvecklingen av den obestämda artikeln i fornsvenska. Framför allt studerar vi övergången mellan steg III och IV.

2 Definithet och specificitet

Det är viktigt att understryka att kopplingen mellan syntaktisk definithet och semantisk specificitet inte är absolut; snarare rör det sig om två parallella fenomen med starka beröringspunkter. Frawley (1992:76) ger följande associativa beskrivning av relationen mellan specificitet och definithet (kursivering i original): "definites tend to be *known*, and if they are known, they tend to be *referentially accessible*; if they are referentially accessible, they tend to be *specific*; if they are specific, they tend to be *definite*." Baserad på en liknande koppling mellan form och funktion presenterar Givón (1984) följande relativt grovhuggna beskrivning av definithet och specificitet:

- a) *Bestämda nominalfraser* har i huvudsak *specifik* referens.
- b) *Obestämda nominalfraser* kan ha såväl *specifik* som *icke-specifik* referens.
- c) *Generiska nominalfraser* kan ha såväl *specifik* som *icke-specifik* referens.

³ I språk där utvecklingen nått det femte och sista stadiet används den obestämda artikeln även för plurala nominalfraser och/eller mängdsubstantiv (såsom *kaffe, vatten* etc.). Franskan kan sägas vara ett språk som nått stadium V.

Den kategori vi framförallt kommer att intressera oss för i denna studie är alltså de obestämda nominalfraserna (dvs. grupp b) i Givóns indelning). Det bör dock understrykas att vårt primära fokus kommer att ligga på utvecklingen (och utvidgningen) av den obestämda artikeln snarare än kodningen av specificitet i svenska.

Flera olika faktorer kan påverka den specifika tolkningen av ett nominalt led. Exempelvis ger konstruktioner som uttrycker habitualitet (vana) ofta upphov till icke-specifika läsningar, även av definitiva element. Jämför meningarna nedan:

- (2a) Johan betalade maten (specifik)
- (2b) Johan betalar maten, Lisa betalar hyran (icke-specifik)

I en neutral läsning av (2b) har de nominala objekten *maten* och *hyran* icke-specifik referens, trots att de till formen är definitiva. Negativa sats är typexempel på icke-specifika kontexter: indefinita nominalfraser får normalt en icke-specifik läsning när de står inom räckvidden för en negation:

- (3a) Jag ska läsa en bok i sommar (specifik/icke-specifik)
- (3b) Jag ska inte läsa en bok i sommar (icke-specifik)

Exemplet i (3b) är egentligen tvetydigt. Eftersom räkneordet är homonymt med den obestämda artikeln i svenska, är det i fall som dessa svårt att utesluta en kardinal tolkning, särskilt om *en* uppbär betoning. Å andra sidan ser vi att motsvarande uttryck i engelskan använder den indefinita artikeln *a* snarare än räkneordet *one*: *I won't read a book this summer.*

Förutom i negerade sats, finner vi i modern svenska obestämd artikel med icke-specifik referens framförallt i frågande, villkorade och komparativa sats, alltså i så kallade negativa polaritetskontexter.

- (4a) Vill du ha en glass?
- (4b) Om du vill hjälpa en medmänniska, så ...
- (4c) Det här var roligare än att se en film!

Detta förhållande är inte unikt för svenskan. Enligt Frawley (1992:78) är det en generell tendens i världens språk att sådana kontexter utlöser icke-specifik tolkning av indefinita led, alltså även i språk som olikt svenska saknar en morfologisk definitetsdistinktion.

I fornsvenska är obestämd artikel en novation, och den används sparsamt i negativa polaritetskontexter. Detta framgår av en anmärkning under uppslagsordet *en* i SAOB (E-551):

Obest. art. vann tidigare insteg i de fall där en viss (ej närmare angiven) person l. sak avsågs, än då uppmärksamheten huvudsakligen vilade på typen. Det senare var bl. a. fallet i nekande, frågande o. villkorliga satser, o. i sht i nekande satser saknas stundom art. ännu.

Som exempel på äldre konstruktioner som länge saknade (eller fortfarande saknar) utsatt obestämd artikel ger SAOB bland andra (*ibid*): *får utan herde* och *han sa' aldrig knyst*. En ytterligare möjlig förklaring som SAOB för fram är att konstruktionerna är bildade efter gamla mönster från artikellös tid, men tillägger att avsaknaden av artikel också torde "bero därpå att föreställningen varit individuellt obestämd". Omskrivet i termer av specificitet kan vi alltså tolka SAOB så, att obestämd artikel tidigast användes för specifik referens (dvs. "en viss, ej närmare angiven, person eller sak"), och först senare utvecklades till att beteckna icke-specificitet ("individuell obestämdhet").

I en utförlig studie av den obestämda artikeln i svenska föreslår Nivre (2002) en liknande utveckling. Ett problem för Nivres hypotes är dock avsaknaden av historiska data, något han själv också medger. Följande passage är hämtad från Nivre (2002:41-2):

[T]he existential determiner [indefinite article] started out as a determiner for specific referents unknown to the speaker. (...) [I]t was gradually extended to non-specific uses and specifically to negative polarity uses. All this seems to have been common to Danish, Norwegian and Swedish, although I have no specific historical evidence to back up this claim.

Notera att både SAOB:s och Nivres hypoteser om den obestämda artikelns utvidgning har teoretiskt stöd i den diakrona 5-stegsmodell som föreslagits av Heine 1997. Vi ska i den resterande delen av denna artikel undersöka i vilken utsträckning denna skisserade utveckling kan beläggas i ett språkhistoriskt material. Som utgångspunkt för vår kvalitativa korpusundersökning kommer vi att använda Heines stadiindelning, och resultatet kommer sedan att relateras till Nivres studie. På detta sätt hoppas vi kunna berika diskussionen om den obestämda artikelns framväxt i svenska.

3 Utvecklingen av den obestämda artikeln

I detta empiriska avsnitt ska vi närmare undersöka om det går att belägga den föreslagna utvecklingen av obestämd artikel från steg III till steg IV i Heines hierarki. Bland annat vill vi försöka belägga ungefär när den obestämda artikeln tränger in i fraser med icke-specifik referens. Vi gör så genom att undersöka texter inom en och samma genre från fornsvensk tid.

Vår hypotes utgår från Nivres förslag, nämligen att svenskan bör ha genomgått ett skede (Heines steg II och III) där obestämd artikel används i fraser med specifik referens, men inte i fraser med icke-specifik referens. I förra avsnittet påpekade vi att specifik referens normalt inte förekommer alls i negativa polaritetskontexter. Vi utnyttjar detta samband för att undersöka specificitet i fornsvenska nominalfraser. Vi utgår från att den obestämda artikeln, så länge den endast kodar specifik referens, inte förekommer i negativa kontexter. Av detta följer att förekomsten av obestämd artikel i negativa kontexter är ett tecken på övergång till steg IV, dvs. att artikeln har börjat koda specifik referens.

Det är välkänt att obestämd artikel praktiskt taget saknas i lagspråket (Wessén 1965:47). I Äldre Västgötalagen saknas den helt och hållet, men enstaka exempel finner vi i yngre lagar, t.ex. i MEL. Den äldsta text där vi finner obestämd artikel är troligen Alsnö stadga från 1285.

Den äldsta längre text som har gott om exempel på obestämd artikel är Fornsvenska legendariet, tillkommet någon gång under perioden 1276–1307 (Jansson 1934:4). Vi har excerperat samtliga belägg på ordet *enn* i den äldsta handskriften (Codex Bureanus), som innehåller ca en tredjedel av hela textmassan; i denna finner vi 246 belägg. Dessutom har vi excerperat tre andra legendsamlingar. Helga manna leverne (HML) och Järteckensboken (Jär) återfinns båda i Codex Oxenstiernianus från 1385. Troligen är dock originalet till HML något äldre, vilket antyds bl.a. av att bokstaven <p> används. De delar av det s.k. Linköpingslegendariet som vi excerperat är de 15 legender som anses översatta av Nicolaus Ragvaldi (Bengtson 1947). Linköpingslegendariets översättningar är gjorda före Ragvaldis död 1514, troligen på 1490-talet, men handskriften är från 1526. De fyra materialen kan alla knytas till Östergötland.

Undersökningen är kvantitativ vad gäller obestämd artikel. Där har vi gjort en totalexcerpering. I frånvaron av obestämd artikel är undersökningen kvalitativ, dvs. vi ger typiska och belysande exempel, som förhoppningsvis ska övertyga läsaren om vår hypotes. I exemplen är relevanta nominalfraser svärtade.⁴ Frekvensen av obestämd artikel i materialet framgår av tabell 1.

Tabell 1. Obestämd artikel i fyra legendsamlingar

	Text	Antal ord	Obest. art.	Obest. art. 10000 ord
Leg–Bu	Fornsvenska legendariet (Bu)	36 176	246	68
HML	Helga Manna Leverne	30 016	278	93
Jär	Järteckensboken	29 128	490	168
Link NR	Linköpingslegendariet– (NR)	49 339	515	104

Materialet innehåller legender och mirakler. I dessa introduceras huvudpersonen nästan alltid med obestämd artikel (jfr Heines steg II). Några exempel ges i (5).

- (5) War **en iuþe** ioachim at namne i nazareth (Bu 3)
En munkir frestadhís af skörlifnadh (MHL 261)
En godh fatök quinna thiänte sik födho mz sööm (Jär 92)

Dessa nominalfraser är specifika, dvs. talaren har en referent i åtanke utan att han eller hon antar att lyssnaren känner till vilken referent som avses. Leg–Bu och Link innehåller legender med vidhängande mirakler, vilket innebär att temat för berättelsen normalt är en namngiven och redan allmänt bekant person. HML och Jär består däremot av mirakler, vilka normalt handlar om icke namngivna personer. Dessa måste då börja med en presenterande sats (som i (5) ovan). Miraklen är dessutom kortare och därmed introduceras fler personer än i Leg–Bu och Link. Detta är förmodligen en av anledningarna till att frekvensen av obestämd

⁴ Ganska ofta förekommer i exemplen nominalfraser som är nakna, men som i dagens svenska skulle ha definit form (ofta beteckningar på unika referenter) eller naken form (ofta nominal som skulle kunna tolkas dividuativt). Dessa har förstås inte setts som relevanta för vår undersökning.

artikel är högre i HML och Jär. Leg–Bu och Link är alltså mer jämförbara, och man kan förmodligen anta att ökningen från 68 till 104 obestämda artiklar per 10 000 ord är en ökning som avspeglar den grammatiska användningen av obestämd artikel mellan dessa två perioder.

De allra flesta nominalfraser med specifik referens som vi finner i de tre äldsta legendmaterialen har obestämd artikel. Men det finns enstaka specifika nominalfraser som saknar obestämd artikel i Codex Bureanus. Det ovan refererade exemplet från Codex Bureanus om Joakim fortsätter på följande sätt.

(6) han tok sik **husfru** mz guz laghum goþa ok guþleka annam (Bu 3)

Här används alltså först obestämd artikel på *en iuþe* som helt klart är specifik, men inte på *hustru*, trots att hon är lika specifik, t.o.m. namngiven. Vi finner även andra klart specifika fall utan artikel:

(7) Tu hion gipto sina dotttor **vngom svene** ok hafþo han hema (Bu 30)

Vi tror att Bureanus representerar ett övergångsskede, där obestämd artikel är ny i språket, men inte har slagit igenom fullt ut på specifika nominalfraser. I själva verket tillhör exemplen i (6) och (7) Heines steg III, och man skulle kunna säga att obestämd artikel i Bureanus inte helt har erövrat steg III. Det vanliga är dock att specifika nominalfraser har obestämd artikel. Det rör sig förstås ofta om individuella personer och ting, men även temporala och andra abstrakta nominalfraser. Betrakta följande exempel från Codex Bureanus:

(8) hon sænde sina systor tel **eet af guþ**. som hæet diana (Bu 134)

iamscyt vændes **en pil** i væþreno ok scøt ut kunugh øgha (Bu 502)

Manghe unge muncka **ens klostars** som stop viþ fliutande vatn (Bu 22)

Guz ængel kom **een dagh** tel ioakim lius som sol (Bu 4)

När nominalfraserna är icke-specifika används förstås liksom numera ibland pronomenet *nokor* ('någon'), men relativt ofta är de nakna. I

negerade satser finner vi t ex inte några fall med obestämd artikel i de äldre texterna. De saknas alltså i Bu, HML och Jär.⁵ I stället har de normalt naken form. Följande exempel från HML visar en negerad sats med naket objekt, medan den följande jakade satsen har objekt med artikel:

- (9) EEn munkir ny kumin i ödhkninna hafðhe ey **sälla**. Annar munkir hafðhe **een toman sälla** (HML 216)

Några fler exempel på naken form i nekad sats från de tre äldre materialen ges i (10) nedan:

- (10) ok gitum nu eigh **iarthingne** giort (Bu 15)
at guz son sømde eigh fopas vtan af **renne mō** (Bu 62)
oc sagþe sik ey hawa seet **quinno** siþan han sik i klostre innelykte (HML 184)

Ser vi till andra negativa polaritetskontexter finner vi först att även frågesatser saknar bra exempel på nominalfraser med obestämd artikel. De fall vi finner har antingen pronomenet *nokor* eller är, vilket är mer relevant för oss, nakna:

- (11) Hwi monde **rikar kunugar** hata þøm christum prædicapo (Bu 150)
ok spurþe suenen hui han hafþe **bugha** ii hænde (Bu 157)
Diäknin iäfwadhe hwat thät war häldir **diäfwl** hällas ey (Jär 3)
O fadhír huru format thw at bliua i **swa ryghelikom stadh** (HML 204)

Även villkorssatserna saknar exempel på obestämd artikel. Däremot finner vi en del villkorssatser med nakna nominalfraser:

⁵ När vi finner ordet *enn* i negerade satser i 1300-talstexterna är det alltid räkneord och översätts bäst med *en enda*.

(i) at iak gitar eigh en man cuscat tel min vilia (Bu 495)
at han hauj ey en skärf in mz sik i klostrit (HML 254)
at ey är ok scal wara vtan en gudh (Jär 5)

- (12) æn han wilde **sua værþelekt sacramæt** nima (Bu 140)
 vm the stungo **fingir** i nakors mun tha gespathe han (HML 227)
 huru forma iac thula vm mic händir **styrre frestilse** (HML 233)

I komparativa fraser och satser hittar vi någon gång obestämd artikel, men det är då fall som kan tolkas som specifika. För övrigt tycks naken form vara det vanliga:

- (13) ok tornet bøgþe sik som **bugha** niþ tel iorþ (Bu 173)
 ok sa gudz likama [...] swa som **faghran smaswen** (Jär 31)
 swa rasklika som **piil** kan raskast fliugha (Jär 125)
 bort hwarf diäfwlen swa som **skugge** (HML 186)

Andra hypotetiska satser som uttrycker framtid, habituell läsning eller urval, har normalt aldrig obestämd artikel i 1300-talstexterna:

- (14) hanum ofraþo þe heþne varo huart ar **rikt offer** (Bu 9)
- (15) Huar o giptar man af dauiz konogs slækt æt: føre **þørran vand** ii hænde tel guz mønstar ok af huilkins þera vande **blomstar** vt spriggar ok **duua** cumbar iui flyghande: han skal fæsta **faghara iugfru** (Bu 6)

De fetstilta nominalfraserna i (15) är alla nakna, där modern svenska skulle ha haft obestämd artikel. Det är tydligt att när referensen är icke-specifik, så saknas artikeln. Här nedan följer ytterligare några exempel på icke-specifika nakna nominalfraser i denna typ av satser.

Om vi så granskar den yngsta legendsamlingen från början av 1500-talet (Linköpingslegendariet) finner vi ett delvis annat mönster. Här förekommer obestämd artikel i icke-specifik betydelse på många ställen, bland annat följande exempel från negerade satser:

- (16) hwat ey ware nw bättre haffua **ena stora päningga summo** til at ... (Link 317)
 tykte henne the three daghana ey wara wtan **ena minzsta stwndh** (Link 426)
 ey kwnne aff **enne klene pigho** swadana ordh wtgaa (Link 285)

I andra polaritetskontexter finner vi få relevanta exempel, t.ex. i frågesatser och villkorssatser. De vi har funnit har dock obestämd artikel:

- (17) tha syntes henne som **en huitasta duffua** stodh oppa prestens skulrom oc **en klarasta källa** wt lopp ällar wtran (Link 429)
Är thz swa at nakor hatar idher i **enom stadh** (Link 292)

I komparativa satser och fraser har vi däremot många exempel, och här är obestämd artikel regel:

- (18) hennas händher oc arma samman slängdo sik som **en cirkil** (Link 409)
haffwandhes som **en flughu fläkt** i handenne (Link 415)
hon war som **en krydda gardher** (Link 441)
oc lopp iämsköt aff öghomen som **en klen blodh källa** (Link 268)

Även i andra fall med tydlig icke-specifik referens finner vi obestämd artikel:

- (19) at hon matte faa **en prest** som thz ämbethet matte göra (Link 420)
iak wil tik oppbyggia **eth rikt closter** (Link 387)
Än lustelikare är mik taka **en faghran dödh** (Link 274)

Sammanfattningsvis har Link en distribution av obestämd artikel som är mycket lik nusvenskans. Obestämd artikel används i både specifik och icke specifik betydelse, och vi finner därmed en klar skillnad gentemot 1300-talets legendsamlingar.

4 Sammanfattning

I den här uppsatsen har vi utifrån Heines modell för den diakrona utvecklingen av obestämd artikel undersökt ett fornsvenskt material. Baserat på iakttagelsen att specifik referens i princip saknas i negativa polaritetskontexter har vi kunnat påvisa att obestämd artikel under 1300-talet inte kodar icke-specifik referens.

Utifrån vår undersökning är det tydligt att obestämd artikel är en novation i språket runt 1300. Den har i Fornsvenska legendariet (ca 1300) vunnit insteg i de flesta specifika nominalfraser, men saknas däremot i fraser med icke-specifik referens. Här kvardröjer dock enstaka specifika

nominalfraser utan artikel. I legendsamlingarna från Codex Oxenstierna (1385) är bruket fullt utvecklat. Från fjortonhundratalet har vi ingen motsvarande legendsamling, men vi har däremot undersökt Linköpingslegendariet från första början av 1500-talet. I denna finner vi att obestämd artikel används i negativa polaritetskontexter, och att obestämd artikel vid denna tid alltså kan koda även icke-specifik referens.

Resultatet öppnar givetvis för fler undersökningar. Bland annat vill man förstås ha en närmare bestämning av tidpunkten för icke-specifik referens, men här får vi nöja oss med att konstatera att det högst sannolikt sker någon gång under 1400-talet. Det vore också intressant att se mera i detalj på utvecklingen, t.ex. i olika polaritetskontexter.

Excerperade Källor

Leg-Bu: Fornsvenska legendariet enligt Codex Bureanus. SFSS 7:1, utg. G. Stephens. Original från 1276–1307, hskr (Codex Bureanus) från ca 1350. Hela Bureanus. I utgåvan återfinns de excerperade partierna på s.: 1–16, 17–31, 49–52, 54–65, 70–79, 99–103, 128–157, 165–178, 181–210, 414–422, 489–534.

HML: Helga Manna Leverne. SFSS 22, utg. G.E. Klemming. Hskr. (Codex Oxenstiernianus) från 1385, originalet förmodligen tidigare. Hela texten (s. 181–304 i utgåvan) har excerperats.

Jär: Järteckensboken. SFSS 22, utg. G.E. Klemming. Hskr. (Codex Oxenstiernianus) från 1385, originalet förmodligen något tidigare. Hela texten (s. 2–128 i utgåvan) har excerperats.

Link –NR:Linköpingslegendariet. SFSS 7:1–3. Utg. G. Stephens. Original från slutet av 1400-talet, hskr (B 70a i Linköpings stiftsbibliotek) från 1526. De 15 första legenderna i hskr, alla översatta av Nils Ragvaldi, har excerperats. I utgåvan upptar de: 7:1: s. 331–336; 7:2: s. 660–675; 7:3: s. 64–69, 154–196, 262–320, 386–480.

Litteratur

Bengtson, Arne 1947. *Nils Ragvaldi, Domareboken och Linköpingslegendariet*. [Lundastudier i nordisk språkvetenskap 4]. Lund: Gleerups.

Delsing, Lars-Olof 1993. *The Internal Structure of Noun Phrases in the Scandinavian Languages. A Comparative Study*. Lund: Inst. för nordiska språk.

Frawley, William 1992. *Linguistic Semantics*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates

Heine, Bernd 1997. *Cognitive Foundations of Grammar*. New York: Oxford University Press.

Ioup, Georgette 1977. "Specificity and the Interpretation of Quantifiers". *Linguistics and Philosophy* 1, 233–245

- Jansson, Valter 1934. *Fornsvenska legendariet. Handskrifter och språk*. [Nordiska texter och undersökningar 4], B. Hesselman (utg.). Stockholm: Geber & Köpenhamn: Levin & Munksgaard.
- Nivre, Joakim 2002. "Three Perspectives on Swedish Indefinite Determiners". *Nordic Journal of Linguistics* 25, 3–47.
- Teleman, Ulf, Staffan Hellberg & Erik Andersson 1999. *Svenska Akademiens grammatik*. Stockholm: Norstedts.
- Wessén, Elias 1956. *Svensk språkhistoria*. III. Stockholm: Almqvist & Wiksell.